

Zespół 1

Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe

1. Wykaz kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*
2. Ogólna charakterystyka kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*
3. Komentarz do kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*
 - 3.1. Konto 10 *Kasa*
 - 3.2. Konto 13 *Rachunki i kredyty bankowe*
 - 3.3. Konto 14 *Krótkoterminowe aktywa finansowe*
 - 3.4. Konto 15 *Odpisy aktualizujące krótkoterminowe aktywa finansowe*
 - 3.5. Konto 16 *Udziały i akcje własne*

1. Wykaz kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*

Zespół 1 – Środki pieniężne, rachunki bankowe, oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
Symbol konta		Nazwa konta
podstawowy	rozszerzony	
10		Kasa
	10-1	Kasa krajowych środków pieniężnych
	10-2	Kasa walutowa (kasa dewizowa)
13		Rachunki i kredyty bankowe
	13-1	Rachunek bieżący
	13-2	Rachunek walutowy (dewizowy)
	13-3	Rachunek VAT
	13-4	Kredyty bankowe
	13-5	Inne rachunki bankowe
	13-9	Środki pieniężne w drodze
14		Krótkoterminowe aktywa finansowe
	14-1	Udziały i akcje w innych jednostkach
	14-2	Weksle obce
	14-3	Inne krótkoterminowe papiery wartościowe
	14-4	Inne krótkoterminowe aktywa finansowe
15		Odpisy aktualizujące krótkoterminowe aktywa finansowe
	15-1	Odpisy aktualizujące udziały i akcje w innych jednostkach
	15-2	Odpisy aktualizujące weksle obce
	15-3	Odpisy aktualizujące inne krótkoterminowe papiery wartościowe
	15-4	Odpisy aktualizujące inne krótkoterminowe aktywa finansowe
16		Udziały i akcje własne

2. Ogólna charakterystyka kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*

Konta zespołu 1 służą do ewidencji krótkoterminowych aktywów finansowych.

Przez pojęcie aktywa finansowe, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 24 ustawy o rachunkowości, należy rozumieć:

- aktywa pieniężne,
- instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki, a także
- wynikające z kontraktu prawo do otrzymania aktywów pieniężnych lub
- prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach.

Natomiast krótkoterminowe aktywa finansowe są płatne i wymagalne lub przeznaczone do zbycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub daty ich złożenia, wystawienia lub nabycia albo stanowią aktywa pieniężne.

Z kolei w świetle art. 3 ust. 1 pkt 25 ustawy o rachunkowości przez **aktywa pieniężne** rozumie się aktywa w formie:

- krajowych środków płatniczych,
- walut obcych i dewiz.

Do aktywów pieniężnych zalicza się również inne aktywa finansowe, w tym w szczególności naliczone odsetki od aktywów finansowych.

Natomiast **przez pojęcie instrumentów kapitałowych** należy, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 26 ustawy o rachunkowości, rozumieć kontrakt, z którego wynika prawo do majątku jednostki, pozostałego po zaspokojeniu wszystkich wierzycieli, a także zobowiązanie się jednostki do wyemitowania lub dostarczenia własnych instrumentów kapitałowych, a w szczególności udziały, opcje na akcje własne lub warranty.

Instrumenty finansowe w art. 3 ust. 1 pkt 23 ustawy o rachunkowości zostały zdefiniowane jako kontrakt, który powoduje powstanie aktywów finansowych u jednej ze stron i zobowiązania finansowego albo instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron, pod warunkiem że z kontraktu zawartego między dwiema lub więcej stronami jednoznacznie wynikają skutki gospodarcze, bez względu na to, czy wykonanie praw lub zobowiązań wynikających z kontraktu ma charakter bezwarunkowy albo warunkowy.

Środki pieniężne

Ustawa o rachunkowości nie definiuje pojęcia środki pieniężne. Definicję tego pojęcia przedstawia Krajowy Standard Rachunkowości nr 1 *Rachunek przepływów pieniężnych* (KSR 1).

Zgodnie z KSR 1, środki pieniężne oznaczają aktywa pieniężne w formie krajowych środków płatniczych, walut obcych i dewiz, znajdujące się w obrocie gotówkowym lub w obrocie na-

stępującym za pośrednictwem bieżących rachunków bankowych. Zalicza się do nich gotówkę w kasie oraz depozyty płatne na żądanie.

Natomiast w świetle ustawy z 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (j.t. Dz.U. z 2019 r. poz. 160):

- 1) krajowymi środkami płatniczymi są:
 - a) waluta polska, tzn. znaki pieniężne (banknoty i monety) będące w kraju prawnym środkiem płatniczym,
 - b) papiery wartościowe (w tym papiery wartościowe udziałowe – w szczególności akcje i prawa poboru akcji oraz dłużne papiery wartościowe – w szczególności obligacje) i inne dokumenty pełniące funkcję środka płatniczego, wystawione w walucie polskiej (w tym weksle, akredytywy, polecenia wypłat, przekazy);
- 2) zagranicznymi środkami płatniczymi są:
 - a) waluty obce, tzn. znaki pieniężne (banknoty i monety) będące poza krajem prawnym środkiem płatniczym oraz wymienialne rozrachunkowe jednostki pieniężne stosowane w rozliczeniach międzynarodowych (np. SDR),
 - b) dewizy, tzn. papiery wartościowe i inne dokumenty pełniące funkcję środka płatniczego, wystawione w walutach obcych.

Ewidencja

W związku z powyższym, **na kontach zespołu 1 Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe ujmuje się:**

- aktywa w postaci krajowych środków płatniczych, walut obcych oraz dewiz i przechowywane w kasach jednostki albo gromadzone na jej krajowych lub zagranicznych rachunkach bankowych,
- aktywa w postaci weksli i innych aktywów finansowych, w tym w szczególności w postaci naliczonych odsetek od aktywów finansowych (inne aktywa finansowe),
- aktywa finansowe krótkoterminowe obejmujące instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki i stanowiące dla tych jednostek zobowiązania finansowe, np. akcje, obligacje,
- otrzymane kredyty bankowe krajowe i zagraniczne,
- skutki aktualizacji wyceny krótkoterminowych aktywów finansowych,
- udziały i akcje własne jednostki przeznaczone do zbycia lub umorzenia.

Ewidencja na kontach zespołu 1 powinna umożliwić uzyskanie informacji o rodzaju przeprowadzanych operacji gospodarczych i stanie gotówki, weksli, metali szlachetnych (jeżeli nie są zaliczane do rzeczowych składników majątku obrotowego), wysokości (stanu) otrzymanych kredytów bankowych, wysokości dokonanych lokat wolnych środków pieniężnych itd.

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze, zgodnie z art. 30 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości, ujmuje się w księgach rachunkowych, na dzień ich przeprowadzenia – o ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków niepodlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie stanowią inaczej – odpowiednio po kursie:

- 1) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna waluty oraz zapłaty należności lub zobowiązań;
- 2) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt. 1, a także w przypadku pozostałych operacji.

Jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez jednostkę waluty odniesienia, którego kurs jest ogłaszany przez NBP.

3. Komentarz do kont zespołu 1 *Środki pieniężne, rachunki bankowe oraz inne krótkoterminowe aktywa finansowe*

3.1. Konto 10 *Kasa*

Konto 10 *Kasa* jest przeznaczone do ewidencji krajowych i zagranicznych środków płatniczych w postaci znaków pieniężnych (banknotów lub monet) będących w kraju (waluta polska) lub poza krajem (waluta obca) prawnym środkiem płatniczym, znajdującym się w kasie (kasach) jednostki.

Dowody księgowe

Ewidencja na kontach 10 jest potwierdzeniem ruchu (obrotów gotówkowych) i stanu środków pieniężnych znajdujących się w kasie/kasach jednostki. Wszystkie operacje wpływów i wypłaty gotówki powinny być potwierdzone właściwym dowodem kasowym.

Zasady dokumentowania obrotów w kasie określa regulamin (instrukcja) oddzielnie sporządzona dla kasy albo wynikają one z regulaminu (instrukcji) obiegu dokumentów w jednostce. Wpływy gotówkowe powinny być dokonywane na podstawie dowodów źródłowych, na przykład gotówkowych faktur sprzedaży itp., lub znormalizowanych dokumentów zastępczych KP (dowód przyjęcia). Wpłaty natomiast mogą być dokonywane na podstawie dokumentów źródłowych obcych, na przykład: bankowe dowody potwierdzające własną wpłatę gotówki do banku, faktury obce, dowody zakupu, potwierdzające zapłatę gotówkową lub wypłatę gotówki, na przykład wnioski o zaliczkę lub dokument zastępczy KW (dowód wypłaty).

Wszystkie operacje wpływów i wypłaty gotówki, właściwie udokumentowane, w dniu ich zaistnienia są ujmowane w dokumencie RK – *Raport kasowy* (dokument wtórny). Raport kasowy stanowi rodzaj dokumentu rozliczeniowo-ewidencyjnego. RK sporządza się za poszczególne dni, tygodnie, dekady, w zależności od potrzeb jednostki, tj. za okres, w którym miał miejsce ruch gotówki nieprzekraczający okresu rozliczeniowego, którym najczęściej jest okres miesięczny.